

Arbetsgiversidan vill bestämma turordningen

Arbetaren har tagit del av Svenskt Näringslivs kravlista i förhandlingarna om ett nytt huvudavtal. Med tanke på hur långtgående kraven är kan de knappast ha blivit förvånade över att det inte blev något avtal med LO och PTK.

Avser arbetsgivarna nu att i stället pressa regeringen till ny lagstiftning?

ANALYS

Inget nytt huvudavtal
av Hans Falk

Det blir inom överskådlig framtid inget nytt huvudavtal mellan LO, PTK och Svenskt Näringsliv efter att de sistnämnda på morgonen den 11 mars hastigt beslöt att avbryta förhandlingarna. Som skäl angavs att de inte fått gehör för sina "hjärtefrågor", alltså inskränkningar av konflikträtten och förändringar i turordningsreglerna i Lagen om anställningsskydd.

Men hur oerhört långtgående Svenskt Näringslivs krav, eller snarare ultimatum, är framgår av en genomläsning av förhandlingsprotokollet från den 3 mars. Här krävs att rätten till fackliga stridsåtgärder ska vara i enlighet med "god sed", som efter vad som framgått ska vara till för att förhindra blockader av den typ som den beryktade salladsbaren Wild'n'Fresh i Göteborg utsattes för. Vad som är "god sed" ska ytterst avgöras av en nyinrättad Huvudavtalsnämnd. Detta krav gick LO och PTK:s förhandlare med på.

Likaså gick de Svenskt Näringsliv till mötes när det gällde

frågan om sympatistrejker och föreslog en varselperiod på sju dagar. Men Svenskt Näringsliv lät sig inte bevakas utan krävde att en sympatiåtgärd får utlösas först efter att primärkonflikten har pågått i 28 dagar – något som i praktiken skulle ta udden av en sådan åtgärd och blev omöjligt för de fackliga förhandlingarna att gå med på.

Att de skulle ha accepterat ett förbud mot att ta till stridsåtgärder på arbetsplatser där de saknar medlemmar var också osannolikt. Även de mycket höga straffsatsen som Svenskt Näringsliv föreslår för den som har brutit mot "god sed" måste ha varit utmanande: Minst 10 miljoner i böter för organisationen och för en anställd lägst en månadslön.

UTMANANDE VAR också Svenskt Näringslivs förslag kring anställningsskyddet. I stället för den gällande principen i turordningarna vid uppsägningar – "sist in, först ut" – föreslogs ett system som utgår från de anställdas "kompetens" och "skicklighet". Det ska visserligen förhandlas, men står det uttryckligen: "Uppnås inte enighet

[...] bestämmer arbetsgivaren turordningen". Alltså: Arbetsgivaren har alltid sista ordet, vilket kan leda till stor osäkerhet och rädsla för att kritisera ledningen.

ATT DENNA återgång till nära nog enväldig arbetsgivarmakt skulle vara svårsmält för de fackliga förhandlingarna måste Svenskt Näringsliv ha insett. Så frågan är vad de egentligen ville uppnå genom att på detta drastiska sätt avbryta förhandlingarna och, som det påpekas i Aftonbladets ledare den 12 mars, mer eller mindre upphäva det som har kallats för den svenska modellen. Utan att vara alltför konspiratorisk är det lätt att tro att förklaringen är att Svenskt Näringsliv tänker sig att utnyttja den ekonomiska krisen, och därmed arbetarklassens och fackföreningsrörelsens utsatta läge, för att sätta press på regeringen att via lagstiftning stärka sin maktställning. De frågor som då uppkommer är: Kommer högeralliansen att ge efter, och kan fackföreningsrörelsen samla sig till att slå tillbaka hotet?

HANS FALK

redaktionen@arbetaren.se

Fakta Förhandlingar om nytt huvudavtal

■ **Det nu gällande** huvudavtalet mellan LO och Svenskt Näringsliv undertecknades i Saltsjöbaden 1938.

■ **Efter att** Svenskt Näringsliv länge hävdade att det råder obalans i förhandlingarna på svensk arbetsmarknad sade LO-ordföranden Wanja Lundby-Wedin i Almedalen sommaren 2007 att hon kunde tänka sig att förhandla om konflikträtten.

■ **I september** samma år skickade Svenskt Näringsliv in en bjudan till förhandlingar till LO och PTK (privattjänstemannakartellen). Rubriken löd: "Dags att väcka liv i Saltsjöbadandan". LO och PTK tackade ja.

■ **Arbetsgivarna krävde** att LAS skrotades och konfliktreglerna inskränktes. LO krävde företagshälsovård och omställningsförsäkring.

■ **Efter en runda** av sonderingar beslöt LO:s styrelse i maj 2008 att verkligen inleda förhandlingar. Styrelsen var inte enig.

■ **Ett förslag** till avtal från LO/PTK antogs i februari 2009. Sju dagars varseltid för sympatiåtgärder väckte kritik från vissa LO-förbund.

■ **Svenskt Näringsliv** drog sig ur förhandlingarna den 11 mars.